

U S N E S E N Í

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Vojtěcha Šimíčka a soudců Mgr. Radovana Havelce a JUDr. Miluše Doškové v právní věci žalobce **Ing. J. F.**, zastoupeného Mgr. Janem Kutějem, advokátem se sídlem Praha 5, Preslova 17, proti žalovanému **Městskému úřadu Svitavy**, se sídlem Svitavy, T. G. Masaryka 5/35, v řízení o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 18. 6. 2008, č. j. 34474-08/OPP-111-2008/hrd, vedeném u Krajského soudu v Hradci Králové, pobočka v Pardubicích pod sp. zn. 52 Ca 4/2009, o námitce podjatosti vznesené žalobcem,

t a k t o :

Samosoudce JUDr. Jan Dvořák **n e n í v y l o u č e n** z projednávání a rozhodnutí věci vedené u Krajského soudu v Hradci Králové, pobočka v Pardubicích pod sp. zn. 52 Ca 4/2009.

O d ů v o d n ě n í :

Žalobce podal dne 20. 1. 2009 u Krajského soudu v Hradci Králové, pobočka Pardubice žalobu proti rozhodnutí žalovaného ze dne 18. 6. 2008, č. j. 34474-08/OPP-111-2008/hrd. Samosoudce JUDr. Jan Dvořák, kterému byla věc, v souladu s rozvrhem práce, přidělena, učinil po podání žaloby úkony nezbytné pro další postup ve věci. Především usnesením ze dne 22. 1. 2009, č. j. 52 Ca 4/2009 – 22, odmítl návrh žalobce ze dne 20. 1. 2009 na vydání předběžného opatření. K dalšímu návrhu žalobce ze dne 4. 2. 2009, kterým se domáhal přiznání odkladného účinku žalobě, vydal krajský soud dne 6. 2. 2009 usnesení, č. j. 52 Ca 4/2009 – 30, kterým odkladný účinek žalobě nepřiznal. Proti tomuto usnesení podal žalobce kasační stížnost. Nedatovaným usnesením č. j. 52 Ca 4/2009 – 34, vyzval krajský soud žalobce k předložení plné moci advokáta a zaplacení soudního poplatku za kasační stížnost ve výši 3 000 Kč. Mimo jiné žalobce poučil, že proti usnesení o nepřiznání odkladného účinku žalobě není kasační stížnost přípustná. Podáním ze dne 6. 3. 2009 požádal žalobce o osvobození od soudních poplatků pro řízení o kasační stížnosti a 13. 3. 2009 doložil plnou moc advokáta. Usnesením ze dne 13. 3. 2009, č. j. 52 Ca 4/2009 – 45, zamítl krajský soud návrh žalobce na přiznání osvobození od soudních poplatků, a to podle ustanovení § 36 odst. 3 věty druhé soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.“), neboť dospěl k závěru, že návrh (tj. kasační stížnost) zjevně nemůže být úspěšná. Toto usnesení bylo žalobci doručeno dne 20. 3. 2009. Dne 23. 3. 2009 podal žalobce námitku podjatosti samosoudce JUDr. Jana Dvořáka.

Námitku podjatosti odůvodnil žalobce tím, že se mu samosoudce snaží upřít právo na spravedlivý proces a dělá vše pro to, aby věc nebyla projednána. Uvedl, že JUDr. Dvořák zamítá odůvodněné návrhy na předběžná opatření, nutí žalobce platit soudní poplatky, ačkoliv plně splňuje podmínky pro osvobození od placení soudních poplatků (toto osvobození je žalobci v jiných řízeních běžně přiznáváno). Samosoudce dále za Nejvyšší správní soud rozhoduje, která kasační stížnost je přípustná a která nikoliv, což zjevně nenáleží do jeho kompetence. Dosavadní postup samosoudce v řízení tedy považuje žalobce za popírání práva na spravedlivý proces a za důvod zahájení kárného řízení s cílem odstranění tohoto soudce z funkce. Žalobce proto žádá, aby byl samosoudce JUDr. Jan Dvořák vyloučen z projednávání věci a její přidělení soudci jinému, který bude splňovat alespoň základní požadavky na úroveň soudce a který se nebude vyhýbat projednání věci.

K námitce podjatosti se samosoudce JUDr. Jan Dvořák vyjádřil v tom smyslu, že se necítí být podjatým a že mu nejsou známy žádné skutečnosti, ze kterých by měly vyplynout pochybnosti o jeho nepodjatosti.

Podle ustanovení § 8 odst. 5, věty druhé a třetí s. ř. s. musí účastník řízení uplatnit námitku podjatosti *do jednoho týdne ode dne, kdy se o podjatosti dozvěděl; zjistí-li důvod podjatosti při jednání, musí ji uplatnit při tomto jednání. K později uplatněným námitkám se nepřiblíží.* Nejvyšší správní soud se proto nejprve zabýval tím, zda byla námitka podjatosti uplatněna včas. Z obsahu soudního spisu vyplynulo, že žalobce, v rozporu s obvyklou soudní praxí, nebyl poučen bezodkladně po podání žaloby o právu vyjádřit se k osobě samosoudce, který měl podle rozvrhu práce věc projednat a rozhodnout. Žalobce se tak tuto informaci dozvěděl až z prvního usnesení, tj. z usnesení o odmítnutí návrhu na vydání předběžného opatření ze dne 22. 1. 2009. Námitka podjatosti byla sice podána až dne 23. 3. 2009, z jejího obsahu je však zřejmé, že nesměřuje vůči samosoudci pro jeho poměr k věci, účastníkům či jejich zástupcům, či proto, že se měl podílet na projednání nebo rozhodování věci u správního orgánu nebo v předchozím soudním řízení. V okamžiku, kdy žalobce obdržel první vydané usnesení, totiž (z jeho pohledu) doposud důvody k uplatnění námitky podjatosti nevyvstaly. Z obsahu podání žalobce jednoznačně plyne, že podává námitku podjatosti pro postup soudce v řízení o projednávané věci, který považuje za šikanozní, a to právě v kontextu jednotlivých procesních úkonů, ve shora popsané časové posloupnosti. Je tedy zjevné, že důvody pro podání námitky podjatosti vyvstaly u žalobce teprve doručením usnesení o zamítnutí jeho návrhu na přiznání osvobození od soudních poplatků. Toto usnesení bylo žalobci doručeno v pátek 20. 3. 2009; námitka podjatosti byla podána v pondělí 23. 3. 2009. Jednotýdenní lhůta pro uplatnění námitky podjatosti tak byla dodržena a Nejvyšší správní soud tak má námitku podjatosti za včasně uplatněnou.

Podle ustanovení § 8 odst. 1 s. ř. s. jsou soudci vyloučeni z projednávání a rozhodnutí věci, *jestliže se zřetelem na jejich poměr k věci, k účastníkům nebo k jejich zástupcům je dán důvod pochybovat o jejich nepodjatosti. Vyloučení jsou též soudci, kteří se*

podíleli na projednávání nebo rozhodování věci u správního orgánu nebo v předchozím soudním řízení. Důvodem k vyloučení soudce nejsou okolnosti, které spočívají v postupu soudce v řízení o projednávané věci nebo v jeho rozhodování v jiných věcech. Obsahem citovaného ustanovení jsou tedy dva na sobě zcela nezávislé důvody vyloučení soudce. Soudce je především *ipso facto* vyloučen z projednávání a rozhodování věci, na níž měl podíl již v předchozím řízení správním či soudním. Vedle toho je pak důvodem vyloučení natolik objektivizovatelná míra osobního vztahu soudce k věci samé, k účastníkům či k jejich zástupcům, že míra a povaha tohoto vztahu zavdává důvod k pochybnostem o jeho nepodjatosti. Důvodem k vyloučení soudce naopak nejsou okolnosti, které spočívají v jeho postupu v řízení o projednávané věci nebo v jeho rozhodování v jiných věcech.

Rozhodnutí o vyloučení soudce z důvodů uvedených v ustanovení § 8 s. ř. s. představuje výjimku z ústavní zásady, podle níž nikdo nesmí být odňat svému zákonnému soudci s tím, že příslušnost soudu i soudce stanoví zákon (čl. 38 odst. 1 Listiny základních práv a svobod). Postup, kdy je věc odnímána příslušnému soudci a přikázána soudci jinému, je tedy nutno chápat jako postup výjimečný a musí být vyhrazen jen závažným důvodům, které soudci alespoň potenciálně brání rozhodnout v souladu se zákonem nezaujatě a spravedlivě.

V nyní posuzované věci je nutno především konstatovat, že krajský soud (potažmo samosoudce JUDr. Dvořák) ve věci podané kasační stížností v žádném případě nerozhodoval o tom, zda je kasační stížnost proti usnesení o nepřiznání odkladného účinku žalobě přípustná či nikoliv. Pouze se zcela správně držel dosavadní konstantní judikatury Nejvyššího správního soudu k této právní otázce (srov. např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 22. 12. 2004, č. j. 5 As 52/2004 – 172, publikovaný pod č. 507/2005 Sb. NSS) a v tomto smyslu také žalobce poučil. Jeho postup tedy nejen není možné považovat za šikanozní či apodikticky předjímající výsledek řízení před zdejším soudem; šlo naopak o vstřícný, nevrchnostenský úkon soudu, který upozorňoval žalobce na úskalí jím navrhovaného postupu

Pokud jde o zbývající skutečnosti, s nimiž žalobce námitku podjatosti spojuje, je nutno zmínit především negativní rozhodnutí krajského soudu k návrhu žalobce na přiznání osvobození od soudních poplatků. K této otázce se již Nejvyšší správní soud vyslovil dříve, a to v usnesení ze dne 18. 6. 2003, sp. zn. Nao 25/2003, publikovaném pod č. 283/2004 Sb. NSS., z něhož se podává, že „je-li (...) podle účinné právní úpravy zjevná neúspěšnost návrhu koncipována jako důvod pro zamítnutí žádosti o osvobození od soudních poplatků, nelze považovat postup soudců, kteří svůj právní názor na věc vyjádřili v rozhodnutí o osvobození od soudních poplatků, za důvod k pochybnostem o jejich nepodjatosti. Takový postup zákonné ustanovení § 36 odst. 3 věta druhá s. ř. s. totiž umožňuje. Ostatně obdobná právní úprava je zakotvena i v ustanovení § 138 odst. 1 občanského soudního řádu. Nutno tedy uzavřít, že žalobcem namítaný postup (...) soudu (...) podle ustanovení § 36 odst. 3 s. ř. s. nelze sám o sobě považovat za důvod pochybovat o nepodjatosti soudců, kteří v této věci rozhodli, neboť jde o okolnost, která spočívá v postupu soudce v projednávané věci, který zákon ve svém

ustanovení § 36 odst. 3 s. ř. s. umožňuje. Nutno tedy vycházet z toho, že podle platné právní úpravy důvodem k vyloučení soudce nejsou okolnosti, které spočívají v postupu soudce v projednávané věci, a to ani v případě, že by rozhodnutí tohoto soudce nebylo správné.“ Naposled citovaná věta tak má obecný dopad na všechny procesní úkony provedené soudcem v průběhu řízení. Samotný postup samosoudce v daném řízení, spočívající konkrétně ve vydání usnesení o odmítnutí návrhu na vydání předběžného opatření, usnesení o nepřiznání odkladného účinku žalobě a usnesení o zamítnutí návrhu na přiznání osvobození od soudních poplatků, proto nezakládá ve smyslu ustanovení § 8 odst. 1 s. ř. s. důvod pro jeho vyloučení z projednání a rozhodnutí věci, a to i kdyby některé z vydaných procesních rozhodnutí nebylo správné; posouzení správnosti dosavadního postupu krajského soudu (jednajícího prostřednictvím JUDr. Dvořáka) může být až součástí případného přezkumu zákonnosti konečného rozhodnutí ve věci samé.

Lze tedy uzavřít, že důvody formulované žalobcem nejsou pojmově způsobilé založit pochybnosti o nepodjatosti samosoudce, který má danou věc projednat a rozhodovat. Žalobce současně žádné jiné relevantní důvody podle ustanovení § 8 odst. 1 s. ř. s. neuvedl a jmenovanému samosoudci ani nejsou známy. Vzhledem k tomu, že se sám samosoudce necítí být z projednávání a rozhodnutí věci vyloučen a tato skutečnost nevyplývá ani ze soudního spisu, neshledal Nejvyšší správní soud návrh žalobce na vyloučení samosoudce z projednávání a rozhodování této věci důvodným. Se zřetelem k výše uvedenému proto Nejvyšší správní soud rozhodl o námitce podjatosti tak, jak je ve výroku uvedeno.

P o u č e n í: Proti tomuto usnesení **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 28. dubna 2009

JUDr. Vojtěch Šimíček
předseda senátu